

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 6. novembra 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Zmotne misli

Po besedah angleškega ekonomista je narodno gospodarstvo kompliciran stroj, ki deluje pravilno, kadar so vsa kolesa in vsi vzvodi v pravilnem stanju. Če strojnik, ki upravlja ta veliki stroj, zanemari le eno kolo ali pa tudi le en vzvod, že ne dela stroj pravilno in nevarnost je, da se ustavi.

Na to temeljno resnico pa so pozabili dostikrat oni odločujoči ljudje, ki vodijo naše narodno gospodarstvo. To se je zgodilo vselej takrat, kadar so iz napačnih ideoloških razlogov, pa tudi zaradi najbolj enostavnih političnih računov cenili delo posameznih koles in vzvodov neenako ter mislili, da se morejo iz velikega kolesja narodnega gospodarstva posamezna kolesa kar enostavno prezreti. Ta napačna misel je privedla do enostranske rešitve kmetijske zadolženosti, ki se vleče sedaj že leta dolgo, ki pa kljub silnim žrtvam še vedno ni rešila vsega problema. Zaradi te enostranske zaščite je bilo težko udarjeno vse kreditno zadruženstvo in naše denarništvo, silna krivica pa se je poleg tega storila trgovcem in obrtnikom, od katerih so mnogi zaradi te enostranske zaščite prišli v najobupnejši položaj, nekateri pa doživeli tudi gospodarski polom. Vsa nepregledna obilica sprememb uredbe o kmetijski zaščiti in še večja obilica raznih uradnih tolmačenj zadosti jasno dokazuje, kako malo je bila vsa uredba preudarjena in da na njeni podlagi ni mogoče doseči zadovoljive rešitve.

Kljub temu pa se hoče ta nesrečna zasnova kmetijske zaščite ohraniti, in sicer na ta način, da bi država prevzela večino kmetijskih dolgov. Nikakor ne nasprotujemo temu, če država pomaga dolžnikom, toda razumeti ne moremo, zakaj bi se država zanimala le za ene dolžnike, zakaj bi pomagala le enim dolžnikom, druge pa pustila v njih stiski. Država vendar takšne razlike ne sme delati, ker ni država samo za en stan, temveč za vse stanove in mora zato načeloma biti vsem stanovom enako pravična. Že celo pa je dolžnost države, da pomaga onim dolžnikom, ki so prišli v stisko predvsem zaradi enostranskih ukrepov države same. Država je dolžna popraviti veliko krivico, ki jo je storila trgovcem in obrtnikom, ko je na njih račun reševala problem kmetijskih dolgov.

Nesreča kmetijske zaščite je bila v tem, da je bila čisto enostransko zasnovana. Ta njena osnovna napaka se ne sme sedaj še enkrat ponoviti, temveč je treba nuditi pomoč vsem dolžnikom, pa čeprav bi bili v kratkem pred volitvami. Zaradi volivnih kroglic so se pri nas storile že težke napake in res ni treba, da bi se te kar naprej ponavljale.

Narodno gospodarstvo je stroj s silno kompliciranim kolesjem, v katerem se morajo vrteti vsa kolesa, ne pa le nekatera. Kdor hoče, da se vrte le nekatera, drugim pa onemogoča njih funkcijo, ta mora pokvariti ves stroj in povzročiti, da se vse kolesje ustavi. Če je eno kolo večje od drugega, zato ni njegova funkcija za celotno funkcioniranje stroja prav nič važnejša. Proti tej jasni resnici pa greši, kdor daje prednost enemu kolesu pred drugim, kdor favorizira en stan proti drugemu.

Ni narodnega gospodarstva, ki bi moglo živeti brez trgovine. Zato

pa tudi noben pametni narodni gospodar ne bo trgovine oviral, temveč jo nasprotno še pospeševal. Zato pa je tudi z osnove napačno, kadar se dajejo nabavljalnemu združenstvu privilegiji, da se z njimi uničuje trgovina. Vsako kolo in vsak vzvod sta v mehanizmu

narodnega gospodarstva enako potrebna in pravilno je vodeno samo ono narodno gospodarstvo, ki je dosledno zgrajeno na tej fundamentalni resnici. Pri nas pa se ta resnica ne ceni zadosti in zato doživljamo leto za letom težke udarce, da prihaja kolesje našega na-

rodnega gospodarstva vedno znova v nered. Teh žalostnih izkušenj je res že bilo toliko, da bi mogli za vselej opustiti zmotno misel, kakor da se more mehanizem narodnega gospodarstva pravilno gibati le z enim kolesom in z enim vzvodom.

bruhom vojne ter s pomorsko blokado, ki jo je povzročila vojna. Predvsem so se zaradi vojne potrebe po lesu povsod zelo povečale. Vojskujoče se države potrebujejo silno mnogo lesa za utrdbe ter za barake. Pa tudi v nevtralnih državah je narasla potreba po lesu, ker mora večina nevtralnih držav v zaščito svoje nevtralnosti povečati svojo obrambno silo. Zato morajo tudi nevtralne države kupovati les za svoje utrdbe. Poleg tega pa je vojna industrija povzročila večjo proizvodnjo v rudnikih, kar je dvignilo povpraševanje po jamskem lesu. A tudi za vojno samo je les nujno potreben, ker se iz lesa izdeluje tudi celuloza, iz katere se izdelujejo tudi umetna volna in razna razstreliva.

Ugodne posledice za naš les pa je povzročila tudi pomorska blokada, ki pomeni praktično zatvoritev Baltijskega morja za lesne transporte iz Finske in Rusije. Celoten lesni dovoz iz Švedske je zaradi blokade zelo otežkočen. Poleg tega pa so zavarovalne premije za vse ladje, ki vozijo skozi Severno morje, tako zelo zvišane, da je postal prevoz lesnih transportov skozi Severno morje mnogo predrag.

Angleški lesni trg, ki je najvažnejši lesni trg v Evropi, zato ne more več dobiti potrebnega lesa v skandinavskih državah, baltičkih deželah in v Rusiji. Zato je na angleškem trgu močno naraslo povpraševanje po evropskem lesu in tako tudi po našem. Kako zelo je naraslo angleško povpraševanje po našem lesu, se vidi najbolj iz tega, da so pripravljeni kupovati Angleži les tudi franko naša pristanišča in tudi pripravljeni, da prevozijo les v Anglijo iz naših pristanišč na lastnih ladjah. Tudi glede dimenzij našega lesa nimajo več posebnih zahtev ter so pripravljeni kupovati tudi les pri nas običajnih dimenzij.

Kot kupci našega lesa pa se sedaj pojavljajo tudi Francozi, ki so se včasih tako silno branili, da bi povečali naše lesne izvozne kontingente. Sedaj se mude v Jugoslaviji zastopniki francoskih firm, da sklenejo v Jugoslaviji večje lesne kupčije.

Tudi v Nemčiji je živahno zanimanje za naš les. Posebno potrebuje Nemčija veliko železniških pragov za obnovo železnic na Poljskem.

To veliko zanimanje za naš les je seveda vplivalo tudi že na zaposlitev v našem lesnem gospodarstvu. Žage so zopet začele delati in ne odpuščajo več delavcev. Naravno pa je, da bodo tudi cene za les narasle, ker raste cena lesu tudi na tujih trgih.

Upravičeno je zato upanje, da se bo konjunktura za naš les znatno popravila in da bo moglo naše lesno gospodarstvo sedaj zopet polno obratovati in ozdraveti od ran, ki so mu jih vsevale sankcije ter druge nepravilnosti.

Pobiranje trošarine za bermet vino

Finančno ministrstvo je odločilo, da se smatra za fino bermet vino samo ono bermet vino, ki ima nad 15% alkohola in nad 5% sladkornega ekstrakta. Vsako drugo vino se smatra kot navadno vino, od katerega se sme pobirati samo trošarina za navadna vina. Banska uprava naroča zato vsem občinam in mestnim poglavarstvom, da se ravnajo po tem odloku finančnega ministrstva in

Gospodarsko stanje se je nekoliko zboljšalo

Statistični podatki Zbornice za TOI za 3. četrtletje

Zbornica za TOI je objavila statistične podatke o gibanju obratov za 3. četrtletje 1939. Ta statistika dokazuje, da se je gospodarsko stanje nekoliko zboljšalo, a se proti koncu četrtletja zopet poslabšalo. Nevarnost je, da bo to poslabšanje trajalo še nadalje. O razvoju našega gospodarstva v 3. četrtletju na podlagi številke o prijavljenih in objavljenih obratih pravi zbornično poročilo naslednje:

Akoravno je v III. četrtletju vladala v gospodarskem življenju splošna negotovost zaradi napetega mednarodnega političnega položaja in je v zadnjem mesecu tega kvartala izbruhnilo v Evropi vojno stanje, je bilo število prijav in objav dokaj slično stanju II. četrtletja. V celoti beležimo 533 prijav in 346 objav, tako da znaša porast obratov 187. Dočim sta bila meseca julij in avgust popolnoma normalna, je v septembru število prijav zaradi nastalih težko občutno nazadovalo, da je končno rezultat prijav le neznatno slabši od I. polletja, prirastek obratov pa je bil samo v tem kvartalu za 50% večji kakor v vsem prvem polletju 1939. Na posamezne panoge gospodarske delavnosti se delijo izpremembe tako-le:

panoga	prijave	objave	razlika
industrija	7	3	+ 4
obrt	258	143	+115
trgovina	179	139	+ 40
gostinstvo	89	61	+ 28
	533	346	+187

V vseh treh letošnjih četrtletjih je slika o gibanju obratov naslednja:

I. četrtletje			
	prijave	objave	
industrija	4	11	
obrt	317	272	
trgovina	238	264	
gostinstvo	87	83	
	646	620	

II. četrtletje			
	prijave	objave	
industrija	8	5	
obrt	303	186	
trgovina	171	200	
gostinstvo	88	79	
	570	470	

Vsa tri četrtletja			
	prijave	objave	
industrija	19	19	
trgovina	588	603	
obrt	878	601	
gostinstvo	264	243	
skupno	1749	1466	

Skupno je torej bilo 283 obratov več prijavljenih ko objavljenih. V vseh panogah je število obratov naraslo, razen v trgovini, kjer se je skupno število obratov znižalo za 15.

O gibanju obratov v posameznih odsekih pravi zbornično poročilo naslednje:

Industrija

V industriji beleži tretje četrtletje le neznatne izpremembe. Prijavljene so bile 3 nove industrijske žage in 2 industrijska mlina ter po 1 opekarna in 1 črkolivnica. Od 3 objav odpade ena na opekarski obrat, ena na mlin in ena na tovarno pohištva. Krajeno odpadejo 4 prijave na Ljubljano in okolico, po 1 na Ptuj, Maribor in Logatec. Objavljena pa sta bila dva industrijska obrata v Mariboru ter eden v ljubljanski okolici.

Stanje industrijske delavnosti je torej glede števila obratov stabilno, kar pa ne ovira obstoječih podjetij, da se tehnično izpopolnjujejo in tudi svojo kapaciteto prilagodijo danim možnostim proizvodnje. Industrija, ki je navezana na dovoz inozemskih surovin, je prišla proti koncu četrtletja v znatne nepravilnosti, dočim je izvozna industrija imela baš v najjačji izvozni sezoni zaradi nejasnega položaja in pomanjkanja vagonov znatne škode.

Obrt

Zbornična statistika vodi v evidenci 73 strok obrtov, pri katerih je bil prirast v III. četrtletju skoro enak porastu v II. četrtletju. Največje število prijav beleži čevlarski obrt s 26 prijavami in 14 objavami, na drugem mestu so krojači z 20 prijavami in 11 objavami, na tretjem mizarji z 19 prijavami in 10 objavami, nakar sledijo zidarji s 15 prijavami in 4 objavami. Nad 10 prijav je zabeleženo še v sledečih strokah: pekari 14 prijav, žage 13 prijav, brivci in kmetijski mlinci po 12, tesarji in mesarji po 10 prijav. V ostalem pa je bilo prijavljanje in objavljanje sorazmerno gospodarski strukturi po vseh strokah dokaj normalno porazdeljeno.

Trgovina

Med trgovskimi obrati je to pot izredno močno zastopan tip trgovine z mešanim blagom z 69 prijavami in 51 objavami. Na drugem mestu mu sledijo branjarije s 13 prijavami in 8 objavami. Na tretjem mestu je trgovina z lesom

(11 prijav in 10 objav), na četrtem pa trgovina z živili z 8 prijavami in 7 objavami. Med pomembnimi obrti trgovine in prevozniki obrti je izdatno zastopano prijavljanje prevoza oseb z motornimi vozili (5 prijav, nobene objave) in motornega prevoza tovorov (11 prijav, nobena objava). Nazadovalo pa je število avtotaksijev, ker je bilo 7 prijav in 8 objav. Večje je končno število prijav pri trgovini z manufakturo (6 prijav, 1 objava) in trgovini z deželnimi pridelki (4 prijave). V ostalih strokah je položaj dokaj stabilen.

Važno je zabeležiti, da je v III. četrtletju pri trgovskih obratih nastopil preokret, da število prijav presega objave za 40 obratov, dočim je trgovina v prvem polletju stalno nazadovala in sicer v I. četrtletju za 26 obratov, v II. pa za 29 obratov. Tretje četrtletje je ta položaj v dobri meri popravilo in nazadovanje zaustavilo. Trgovsko poslovanje je bilo tudi v III. četrtletju zvezano zaradi vedno bolj pojačane kontrole z mnogobrojnimi težkočami in je bil baš na višku jesenske kampanje položaj najbolj kritičen in nezanesljiv.

Največji del prirastka odpade na obrate v Ljubljani in Kranju, dočim je v kočevskem in kamniškem srezu ter v Prekmurju v tej dobi število obratov nekoliko nazadovalo.

Gostinski obrati

Tudi pri gostinskih obratih je bil položaj v III. četrtletju bistveno ugodnejši kakor v predhodnih. Število obratov je naraslo za 28 podjetij, od katerih odpade največji del na gostilne in krčme. Število hotelov je brez prirastka, dočim zaznamujemo pri restavracijah visoko število objav (12) napram eni sami prijavi. Statistika potrjuje, da razvoj pri sedanjih prilikah pogoduje male obrate primitivnejše ureditve, dočim se obrati višjih vrst ne morejo vzdržati in stalno nazadujejo. Vsi napori, da bi se nazadovanje nivoja gostinskih obratov vsaj v mestih zadržalo, doslej niso imeli pozitivnega uspeha.

Konjunktura za naš les se napoveduje

Naravni trg za naš les je bila od nekdanj Italija, ki je zavzemala v našem lesnem izvozu tudi prvo mesto. Zlasti v letih pred izbruhom gospodarske krize je dosegel naš lesni izvoz v Italijo velikanski obseg. Zaradi gospodarske krize je nato naš lesni izvoz v Italijo silno padel, nato pa še bolj nazadovao zaradi preferenc, ki jih je dajala Italija avstrijskemu lesu. Smrtni udarec pa so zadale lesnemu izvozu v Italijo sankcije, ki so

naš lesni izvoz v Italijo popolnoma ustavile. Po prenehanju sankcij in zboljšanju naših odnošajev z Italijo se je sicer naš lesni izvoz v Italijo močno popravil, toda stara obsega ni mogel doseči niti primeroma. Vse naše lesno gospodarstvo bi zato zašlo v težko nepravilnost, če se nam ne bi odprli tudi drugi trgi, predvsem nemški in angleški trg.

Nove možnosti za razvoj našega lesnega izvoza pa so nastale z iz-

Spremembe pri »Jugoslov. Lloyd«

Zadnji »Jugoslovski Lloyd« objavlja na uvodnem mestu sporočilo uredništva in uprave lista, da je dosedanji lastnik, direktor in urednik lista Ivan Malinar izročil vse svoje pravice in dolžnosti gospodarskemu strokovnjaku in publicistu dr. Zlatanu Ružiću.

G. Malinar je bil skozi 30 let soutrudnik in urednik »Jugoslovenskega Lloyd« ter je kot tak zmagovito prestopal marsikatero borbo ter se z veliko požrtvovalnostjo in spretnostjo posvetil delu za dvig našega gospodarstva ter za zboljšanje naše javne uprave.

Smatramo za svojo dolžnost, da g. Malinarju ob odhodu z njegovega dosedanjega mesta tudi mi izrečemo to priznanje.

Les iz državnih gozdov za domače žage

V »Službenih novinah« je bila objavljena uredba o oskrbovanju brez licitacij domačih žag z lesom iz državnih gozdov.

Ta uredba je bila izdana, da bi se mogle naše žage čimprej in čim lažje oskrbovati s potrebnim lesom. Novi postopek je predviden tako, da bodo dobivali domači lastniki žag, ki so jugoslovanski državljani in ki delajo z domačim kapitalom in ki svobodno razpolagajo s svojo proizvodnjo, les iz državnih gozdov brez licitacije, toda po predpisih te uredbe. Te ugodnosti se morejo posluževati samo domači lastniki žag, katerih žage so obstojale že 1. 1929. Da se ne bi mogli posluževati te ugodnosti tujci, mora lastnik žage na vsako zahtevo gozdnih oblasti nuditi vse potrebne dokaze, da izpolnjuje pogoje uredbe. Prav tako pa ne sme lastnik žage, ki hoče uživati ugodnosti po uredbi, odati svoje žage v zakup ali vzeti za družbenika osebo, ki ne izpolnjuje pogojev uredbe.

Pri dajanju lesa iz državnih gozdov imajo bližji žagarji prednost pred oddaljenimi, neoskrbljeni pred popolnoma ali deloma z lesom oskrbljenimi žagarji. Les na podlagi te uredbe se sme dajati le v mejah dejanskega letnega prirastka. Dopustna pa je tudi nova ocenitev prirastka.

Po tej uredbi prejeti les se mora obdelati v žagi, za katero je bil izdan. Vsaka preprodaja debel ima za posledico razveljavljanje pogodbe ali izgubo kavecije v korist državi.

Prodaja lesa na panju se vrši po gozdnih taksah, ki se izračunajo na podlagi splošnih eksploatacijskih razmer v tem gozdnem predelu brez ozira na posebne pogoje proizvodnje posameznih lastnikov žag. Kupoprodajna pogodba se sklepa za enoletno gospodarstvo, les pa se more izdajati žagarjem s pogodbami, ki se sklenejo na največ pet let.

Tudi za izvoz manjših količin kolonial. blaga je potrebno izvozno dovoljenje

Devizna direkcija pri Narodni banki sporoča, da je potrebno za izvoz kave, čaja, kakava, popra in drugih začimb, čokolade, riža in drugega podobnega blaga tujeja izvora predhodno dovoljenje izvoznega odbora pri Narodni banki brez ozira na količino in vrednost blaga. To velja tudi za poštno pošiljke. Carinarnice bodo zato dovoljevale izvoz prej navedenih predmetov le proti predložitvi predhodnega dovolila izvoznega odbora Narodne banke.

Tovarne za špirit se morejo ustanovljati povsod

Ministrski svet je predpisal naslednjo uredbo o izpremembah in dopolnitvah zakona o državnih trošarinah:

§ 1. — čl. 72. točka 9. pripombe 3 se spremeni in se glasi: Osta-

nek celotnega kontingenta za kmetijske tovarne špiritja bo uporabil finančni minister za dotiranje novoustanovljenih kmetijskih tovarn za špirit, če pa se te ne

bi ustanovile do 31. decembra vsakega leta, ga razdeli na one kmetijske tovarne špiritja, ki delajo in dokažejo, da jim je za prehrano živine potrebno zvišanje

kontingentov, ki jih imajo. Pomen nove uredbe je v tem, da se bodo mogle v bodoče ustanovljati kmetijske tovarne za špirit povsod v državi.

Vojno-gospodarska organizacija v Franciji

Izpopolnitev vojno-gospodarskega aparata v Franciji je napredovala. Vsi izdani vojno-gospodarski organizacijski ukrepi imajo samo en namen, da se poveča produktivni potencial države.

Na polju vojne industrije velja kot najvažnejša naloga povečanje proizvodnje in letalski industriji. Ta proizvodnja se je tudi že močno povečala, vendar pa jo hočejo oblasti še bolj dvigniti, čeprav si bo mogla Francija pomagati tudi z naročili v Ameriki in deloma tudi v britanskem imperiju.

Zboljšana organizacija vojno-gospodarskega aparata se pozna najbolj v strogi omejitvi delokroga posameznih centralnih uradov za francosko vojno gospodarstvo. Glavni komisar narodnega gospodarstva je prevzel naloge, ki jih ima v vojnem času ministrski predsednik glede koordinacije in nadzorstva nad posameznimi panogami gospodarstva. Njegova naloga je, da informira ministrskega predsednika ter da prouči vsa gospodarska vprašanja. Njegova posebna naloga pa je, da v soglasju z drugimi ministri skrbi za dvig vojne produkcije Francije. Od prejšnjega gospodarskega ministrstva je prevzel glavni komisar tudi nadzorstvo nad cenami ter statistični urad. V ozkem sodelovanju s finančnim ministrom nadzira glavni komisar tudi nacionalno blagajno za držav-

na naročila ter občinske finance. Poleg centralizacije gospodarskih informacij pripada glavnemu komisarju tudi naloga, da pripravi material za vse mednarodne pogodbe ter da izdela potrebne ukrepe za izvajanje blokade. Glavni komisar pripada vsem medministrskim gospodarskim odborom ter nadzoruje delovanje narodnega gospodarskega sveta. Naloge generalnega komisarata so torej zelo obsežne, njih glavni namen pa je, da je izvedena uspešna koordinacija vsega vojnogospodarskega dela.

Francosko municijsko ministrstvo, čigar ustanovitev je francoska javnost toplo pozdravila, odgovarja v prvi vrsti za nabavo vsega vojnega materiala. Ministrstvo ima poseben oddelek za kontrolo nad oborožitvenimi izdatki države, nadalje posebne oddelke za mehanične proizvode, za kovinske izdelke, za eksplozivne in kemične izdelke, za razne industrije in za delovne sile. Zlasti za oskrbovanje državnih in zaseženih podjetij velja municijsko ministrstvo kot vrhovna instanca. Odloča o vseh vprašanjih, ki se tičejo mezd in življenjskih pogojev delavstva v državnih in od države upravljanjih podjetjih. Municijsko ministrstvo oddaja tudi vsa naročila zasebnim podjetjem ter skrbi za nabavo surovin in potrebnega materiala iz tujine. Municijsko ministrstvo razdeljuje

tudi material in surovine med zasebne tvrdke.

Na novo je bilo ustanovljeno blokadno ministrstvo, ki je organizirano čisto po angleškem vzoru. Naloge tega ministrstva so razvidne že iz njegovega imena.

V spoznanju, da je pogoj zvišanja proizvodnje mirno in plodno sodelovanje podjetnikov in delavcev, si je vlada že od vsega začetka prizadevala, da pripravi direktno sodelovanje osrednjih organizacij podjetnikov ter delavcev. Ta prizadevanja vlade so bila uspešna, kakor je to najbolj vidno potrdila skupna deklaracija zastopnikov delodajalskih in delojemalskih organizacij. Ti so se dogovorili, da ni danes več umestna politika razrednih nasprotij in da se more proizvodnja s sporazumnim delom med delavstvom in podjetniki bistveno povečati. Naloga municijskega ministrstva je sedaj, da ta dogovor v podrobnostih izvede v vseh podjetjih. Ni treba posebej naglašati, kako blagodejno mora vplivati na vso proizvodnjo ta sporazum.

Posebno pomembno je v Franciji, kot v vseh drugih državah v vojni, tudi vprašanje zadostnih delovnih moči v podjetjih. Sporazum med delodajalci in delojemalci bo rešitev te naloge bistveno olajšal, poleg tega pa tudi omogočil, da se bo zboljšalo tudi po kakovosti delo v podjetjih.

Italijanska trgovina z južnovzhodno Evropo

Madžarski gospodarski list »Südsüd-Economista« je objavil dopis iz Genove, v katerem opisuje italijansko trgovino z južnovzhodnimi državami Evrope. Dopis poudarja, da postajajo ne samo politične, temveč tudi gospodarske zveze Italije s temi državami vedno bolj ozke. Nato navaja list naslednje podatke o italijanskem izvozu v prvih sedmih mesecih, ki je znašal:

	1938	1939
	v milijonih lir	
v Albanijo	32,2	80,4
Grčijo	61,4	68,2
Jugoslavijo	123,9	155,7
Romunijo	70,7	163,4
Madžarsko	77,7	108,9

Italija si je prizadevala zlasti, da poveča svoj izvoz v države, ki so bile dobre kupovalke njenega blaga. Posebej pa želi Italija, da sodeluje pri javnih delih v teh državah.

Zlasti skuša italijanska industrija doseči, da dobi vsaj del elektrifikacijskih del v Jugoslaviji. Istočasno delajo italijanski inženirji pri pristaniških delih v Grčiji, kjer sodelujejo tudi pri melioracijskih delih. Razvoj želez-

nic v Grčiji italijanska industrija pazljivo zasleduje. Tovarne v Milanu in Turinu so dobile iz Grčije velika naročila železniškega materiala.

Na levantskem velesejmu v Bariju je bilo nakupljenih mnogo kmetijskih strojev za Grčijo, Bolgarsko in Turčijo.

Romunija je naročila v Italiji v ladjedelnici Cantieri Navali Riuniti di Palermo 4 moderne motorne ladje z nosnostjo 5000 ton. Prva teh ladij je bila pred kratkim dovršena.

Istočasno z italijanskim izvozom v te države se je povečal tudi italijanski uvoz iz teh držav. Posebno v zadnjih tednih je nakupila Italija v Jugoslaviji veliko živine, žita in lesa. Pri uvozu lesa v Libijo in druge italijanske kolonije je Jugoslavija na prvem mestu.

Povečal se je tudi italijanski uvoz nafte iz Romunije. Prav tako pa tudi italijanski uvoz nafte iz Albanije, ki je dosegel v prvih sedmih mesecih 1939. že 1,26 milijonov stotov. Italijani pa upajo, da bodo mogli proizvodnjo nafte v Albaniji povečati še na 3 milijone stotov.

Nemško finansiranje industrije

Z izbruhom vojne niso v Nemčiji kakor tudi v drugih državah prišli v veliko stisko samo mali obrtniki in trgovci, temveč tudi velika industrijska podjetja. Posojila niso več mogoča, ker je potreba države prevelika in ker je bil kapitalni trg že pred vojno imobiliziran. Tudi lastno finansiranje zadeva natežkoče, ker je država zelo povečala davčni pritisk in ker skuša vsak odvišni kapital pridobiti za sebe. Industriji

zato manjka denarja, da bi sama izvedla večje investicije. Te pa so potrebne zaradi moderne materialne vojne, zaradi pomanjkanja delovnih sil ter surovin. Podjetja si morajo zato pomagati z vedno novimi stroji ter povečanju obratov. Da bi se vendarle omogočilo finansiranje podjetij za nove investicije, zlasti vojne, se je ustanovila industrijska banka, ki naj krije posebno tvegane investicije zaradi izpopolnitve oboroževalne

industrije. To je potrebno tudi zato, ker se morajo industrije v znatni meri posluževati umetnih nadomestnih surovin, ki pa so gospodarsko nerentabilne. Načeloma se morajo industrijska podjetja še nadalje obračati za kredite na svoje banke. V posebno upoštevavanja vrednih primerih pa daje industrijska banka srednja in dolgoročna menična posojila, za katera pa je treba dati glede varnosti enaka jamstva kot v bankah. Z novimi krediti niso stari prizadeti. Za oboroževalne investicije zahteva industrijska banka samo 5% obresti in pol odstotka za manipulacijo. Ti krediti so torej znatno cenejši od bančnih. Nizka obrestna mera naj bo v korist državi, kateri naj se kot največji naročiteljci zagotove z nizkimi krediti nizke cene. Prošnje za posojila industrijske banke v višini do 100.000 RM prouče posebni kreditni okrajni odbori, večje kredite pa mora pregledati posebni kreditni odbor. Potrebna pa so tudi posebna jamstva, da se ta posojila dovolijo.

Politične vesti

Objavljena je bila izmenjava not med grškim ministrskim predsednikom in šefom italijanske vlade ob priliki odpoklica grških in italijanskih čet z grško-albanske meje. V vseh balkanskih prestolnicah je bila sprejeta izmenjava not z velikim zadoščenjem kot dokaz vidnega zboljšanja odnosov med Grčijo in Italijo, kar je velikega pomena za utrditev miru na Balkanu.

Mussolini je imel v nedeljo celo vrsto posvetovanj z vodilnimi italijanskimi generali. Tako je najprej sprejel prestolonaslednika Umberta, nato novega šefa gen. štaba maršala Grazianija, njegovega namestnika in generala Sodduja.

Madžarska vlada je definitivno odklonila nenapadalni pakt z Romunijo. Angleški politični krogi so mnenja, da se je to zgodilo, ker je v Budapešti še vedno močan nemški vpliv.

Danes se sestane zunanje-poli-

tični in vojaški odbor turškega parlamenta, da sklepata o ratifikaciji francosko-angleško-turškega pakta. Takoj nato bo odobrila ta pakt še velika turška narodna skupščina.

Tudi reprezentančna zbornica je sprejela zakonski načrt o spremembi nevtralnostnega zakona, in sicer z 242 glasovi proti 181. Takoj nato je skupni odbor senata in reprezentančne zbornice soglasno odobrila besedilo novega zakona, naka je predsednik Roosevelt podpisal zakonski načrt, ki je s tem postal zakon. Amerika in Francija bosta sedaj mogli dobivati v Združenih državah Sev. Amerike orožja, kolikor ga bosta mogle plačati z zlatom in prevesti na svojih ladjah. Po pravici je dejal angleški minister za oboroževanje, da je sedaj zavezniški državam na razpolago največji rezervoar surovin in izdelkov. Glasovanje v reprezentančni zbornici pomeni veliko zmago predsednika Roosevelta ter tudi veliko moralno zmago Francije in Anglije. Sprememba nevtralnostnega zakona je bila naravno sprejeta v Nemčiji z velikim nezadovoljstvom.

Italijanski listi pišejo, da je pripisovati veliko Rooseveltovo zmago spretni angleški propagandi. Nedvomno pa je na glasovanje v veliki meri vplivala tudi nemška zaplemba ameriškega parnika »City of Flint«.

Na njujorskih ulicah je čakalo nešteto tovornih avtomobilov z letali na podpis zakona o ukinitvi prepovedi izvoza orožja vojskujočim se državam. Kakor hitro je Roosevelt zakon podpisal in izdal obe proklamaciji, od katerih prva odreja svoboden izvoz orožja, so pohiteli ti avtomobili v pristanišče in nalaganje letal se je začelo. Ze prvi dan so vkrcali 300 bombnikov. Francija in Anglija sta naročile dosedaj orožja za 80 milijonov dolarjev, pričakujejo pa v najkrajšem času velika nova naročila. Govori se, da bo Anglija naročila več tisoč letal.

Predsednik Roosevelt je ostro zavrnil nemške očitke, kakor da bi U. S. A. dovolila izvoz orožja le iz pohlepa po profиту. Roosevelt je dejal, da je debata v senatu in v reprezentančni zbornici dovolj jasno pokazala, iz katerih razlogov je bil spremenjen nevtralnostni zakon.

Napad Molotova na Združene države Sev. Amerike zaradi Filipinov in Kube je povzročil v Ameriki silno nejevoljo in nekateri poslanci so takoj predlagali, da pretrgajo Združene države diplomatske odnose s Sovjetsko unijo. Predsednik Roosevelt pa je izjavil, da ne smatra tega predloga za resnega in da ga sploh ne bo upošteval.

Moskovska »Pravda« je objavila oster napad na finskega zunanjega ministra Erka, ki da vodi enako politiko ko bivši poljski zun. minister Beck, ki je nahajal Poljsko v vojno proti Nemčiji. Komunistično glasilo poudarja, da kažejo varnostni ukrepi, ki jih je izdala Finska, da se pripravlja ta na vojno. List napada tudi Švedsko, ki da se brez potrebe meša v to zadevo. Trditve švedskega zun. ministra Sanderja, da bi pomenila sovjetska nadoblast nad Finsko konec samostojnosti severnih držav, da je brez podlage, ker je že bila Finska pod ruskimi carji in vendar so bile skandinavske države popolnoma svobodne. Sovjetska unija bo zato šla svojo pot ter odstranila vse ovire, ki se ji stavijo na pot.

Sovjetsko-finska pogajanja presegajo v skandinavskih državah zo pet z večjim optimizmom. Zadnjih pogajanj se je udeležil tudi Stalin, kar smatrajo kot dober znak. Finska je pripravljena na znatne koncesije, vendar pa nikakor ne bo žrtvovala svoje nevtralnosti in neodvisnosti. Pripravljen je odstopiti otoke v severovzhodnem delu Finskega zaliva, zapadni del Ribachjega polotoka ob Severnem ledenem morju ter pristaja tudi na korekturo meje v Kareliji. Odklanja pa vse sovjetske zahteve po oporiščih okrog Hangöja in odstop otoka Utöja, ker bi bila s tem varnost Finske in njenih trgovinskih zvez z Anglijo preveč ogrožena.

Na zapadni fronti se ni večjih bojev, temveč poročajo Nemci in Francozi samo o topniškem boju ter delovanju letalskih izvidnic. Vse kaže, da nemške ofenzive na zapadni fronti zaenkrat še ne bo.

Italijanski listi komentirajo vesti o nameravani veliki nemški ofenzivi na zapadni fronti ter pravijo, da ta ofenziva ni verjetna. Pač pa bodo skušali Nemci povečati svojo zračno in pomorsko akcijo proti Angliji.

Švedska vlada je protestirala v Berlinu, ker so Nemci položili mine tudi v vodovje, ki spada po mednarodnem pravu k teritorialnim vodam Švedske.

Madžarska poslanska zbornica je sprejela zakonski načrt o agrarni reformi, ki bo sedaj poslan mag-natski zbornici, da o njem sklepa.

Denarstvo

Tedenski pregled beograjske borze

Po dveh mesecih nivoje, ko so zaradi vojnih dogodkov v Evropi padali tečaji na beograjski borzi, je sedaj zopet nastalo mirno razpoloženje, da je situacija zopet stabilna. Predprejšnji teden so se tečaji drž. vrednostnih papirjev še višali, pretekli teden pa so ohranili svojo višino. Najbolj se vidi situacija iz tečajev vojne škode, ki je naš glavni spekulativni papir, saj tvori skoraj polovico vsakega prometa samo vojna škoda. Dne 25. oktobra so dosegli tečaj vojne škode s 440-75 din svoj višek. Pretekli teden pa so se gibali tečaj vojne škode med 438-50 do 439-75. More se pričakovati, da bo nastala sedaj na borzi mirna situacija in da večjega kolebanja tečajev ne bo več.

Promet na beograjski efektini borzi je znašal pretekli teden 3-9 (prejšnji 5-6) milijona din. Največ kupij je bilo z vojno škodo, nato pa z begluškimi obveznicami.

V Zagrebu je bilo zanimanje za državne papirje manjše ter je znašal ves promet na 4 borznih dnevih 0-3 milijona din.

Živahniji promet pa je bil na devizni borzi ter je znašal celotni devizni promet na zagrebški borzi 25-4 (prejšnji teden 36-4), na beograjski pa 33-5 (prejšnji teden 32-1) milijona din.

Gibanje tečajev v preteklem tednu kažejo naslednje številke:

	27. X.	3. XI.
2-5% vojna škoda	438-—	439-—
7% investicijsko	98-50	99-50
4% agrarne	55-—	55-—
6% begluške	80-—	80-75
6% dalmatinske	75-—	75-50
6% gozdne	73-50	73-50
7% Blair	89-25	89-75
8% Blair	92-50	94-—
7% Seligman	99-—	99-50
7% stabilizacijsko	98-—	99-—

Obtok bankovcev se zopet povečal

Po izkazu z dne 31. 10. se je stanje Narodne banke spremenilo tako (vse številke v milijonih dinarjev):

Zlata podloga se je zvišala za 0,09 na 1.976,2.

Devize izven podloge so padle za 14,85 na 616,0.

Vsota kovanega denarja se je povečala za 17,0 na 361,25.

Posojila so se skupno zvišala za 67,1 na 2.572,2, in sicer so narasla menična posojila za 16,0 na 2.391,6, lombardna pa za 61,1 na 180,6.

Posebni predjumi fin. ministarstva so se zvišali za 45,0 na 605,5, razna aktiva pa za 58,0 na 2.692,8.

Obtok bankovcev se je povečal za 234,35 na 9.244,34.

Obveze na pokaz so se znižale za 33,25 na 1.545,1.

Skupno kritje se je znižalo od 30-02 na 29-46 %.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Rentabilnost drž. vrednostnih papirjev po ustalitvi tečajev je sedaj naslednja: vojna škoda 5-69%, 7% investicijsko po 7-04%, 4% agrarne po 7-27%, 6% begluške po 7-47%, 6% dalmatinske po 7-95%, 6% gozdne po 8-17%, 7% Blair po 7-80%, 8% Blair po 8-15% in 7% Seligman po 7-04%.

Angleška vlada pripravlja velikansko notranje posojilo v višini 1 milijarde funtov (nad 200 milijard dinarjev).

Za finško obrambno posojilo je dosedaj zbranih že pol milijarde finskih mark.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani odvarja trgovcem, gostilničarjem, obrtnikom tekoče račune in daje kredite pod ugodnimi pogoji.

Devizni promet na Ljubljanski borzi se je močno zvišal

Devize

Skupni devizni promet v oktobru 1939. je na ljubljanski borzi znašal din 41.509.807-52 in je torej za nad 13 milijonov dinarjev večji, nego v septembru ter za 3 in ¼ milijona dinarjev večji kot v oktobru 1938. Od celotnega prometa v oktobru odpade samo na zaključke v devizi Berlin skoro 32 in ½ milijona dinarjev, na London 1,7, na New York 4,9 in na Curih 2,3 milijona din, a ostanek na zaključke v devizah: Amsterdam, Bruselj, Pariz, Praga, Trst, Solun in Stockholm.

V času od 1. januarja do 31. oktobra 1939. izkazuje ljubljanska borza totalni devizni promet 418 milijonov dinarjev, torej za približno 107 milijonov dinarjev več kot v istem razdobju leta 1938., ko je bilo perfektirano deviznih zaključkov le za okoli 311 milijonov dinarjev. Če bo kupčijska živahnost z devizami na ljubljanski borzi ostala nezmanjšana tudi v zadnjih dveh mesecih, potem je vsekakor pričakovati, da bo celotni devizni promet dosegel pol milijarde dinarjev v letu 1939. ter se s tem že močno približal letu 1931., ko je totalni devizni promet presegel 852 milijonov dinarjev.

Podobno kot lani ni bil dosegel na ljubljanski borzi zabeležen noben zaključek v valutah.

Efekti

Tendenca za državne vrednostne papirje je bila v prvi polovici oktobra stalna oziroma nestalna, v drugi polovici pa čvrsta oz. zelo trdna, kar potrjuje tudi osciliranje efektivnih notic na naši borzi. Najnižje notice so bile dosežene 3. oktobra 1939., najvišje pa 31. oktobra t. l., kar je razvidno iz sledeče primerjave:

	3. X. 1939.	
7% investicijsko	90-—	91-—
8% Blairovo	80-—	82-—
7% Blairovo	79-—	81-—
7% Seligman (4. X. l.)	94-—	96-—
4% agrarne (1921)	53-—	54-—
6% begluške	62-50	64-50
7% stabilizacijsko	88-—	90-—
6% dalmatinske	60-—	62-—
2-5% vojna škoda	382-—	386-—
	31. X. 1939.	
7% investicijsko	98-—	101-—
8% Blairovo	93-50	94-50
7% Blairovo	88-50	89-50
7% Seligman	98-—	100-—
4% agrarne (1921)	52-—	54-—
6% begluške	80-—	82-—
7% stabilizacijsko	92-—	94-—
6% dalmatinske	76-—	78-—
2-5% vojna škoda	437-—	439-—

Promet je bil v oktobru na ljubljanski borzi naslednji: Zaključena je bila izmed državnih efektov samo vojna škoda, in sicer za skupni znesek 1.005.000— dinarjev nominalne, ter po tečaju din 390-— dne 25. X. 1939. (ker ni bil cel zaključek!), dalje po tečaju din 436-— (250.000 din nom.), din 437-— (din 100.000 nom.) din 438-— (din 200.000— nom.) in 438-50 din (din 300.000— nominalne) dne 26. X. 1939., a po tečaju din 436-— (din 150.000— nom.) dne 27. oktobra 1939.

Izmed industrijskih papirjev je bila v oktobru t. l. zaključena le Trboveljska premogokopna družba, in sicer po tečaju din 152-— (dne 4. X. 1939.), din 162-— (dne 4., 5., 6. in 10. X. 1939.), 205 din

(dne 26. X. 1939.) in din 210-— (dne 30. X. 1939.). Skupna nominalna vrednost teh zaključkov je znašala din 366.800-— ali 1834 komadov.

Delnice Narodne banke so pričele na ljubljanski borzi notirati šele 12. oktobra t. l., in sicer na bazi din 6.700-— (povpraševanje) ter din 7.000-— (ponudba), nato

stalno popuščale in beležile 23. X. 1939. najnižje, t. j. din 6.500-— za denar ter din 6'800-— za blago, zatem pa se zopet nekoliko okrepile in dosegle najvišji tečaj dne 31. X. 1939., t. j. din 6.900-— v povpraševanju in din 7.000-— v ponudbi. Zaključkov pa ni bilo v tem vrednostnem papirju perfektiranih nobenih.

Lesni in žitni trg

Les

Tendenca je bila ves oktober trdna, zadnji čas pa je celo čvrsta; tudi cene so bile do nedavnega zelo trdne, zdaj so pa čvrste in vse kaže, da bodo še višje že z ozirom na znatne potrebe inozemskih interesentov.

Zaradi živahne stavbene sezone so malone vse zaloge gradbenega lesa že povsem izžrpane, tako da suhega blaga ni več na razpolago. Tudi suhega blaga srednjih kvalitiet že primanjkuje, dočim je še nekaj zalog blaga prvovrstne kakovosti. Na razpolago je le napol suho in sveže blago, ker je produkcija v polnem razmahu. Seveda pa je naša lesna industrija zaposlena v velikem obsegu z večjimi naročili tako za domačo porabo, kakor predvsem za izvoz. Na domačem tržišču je povpraševanje po jelovih in smrekovih deskah v III/IV kvaliteti, po hrastovih frijih v I/II kakovosti in v običajnih dimenzijah, kakor tudi po tramih v tržaških merah. Zelo živahna je kupčija z ogljem, ki je v ceni poskočilo za din 2-— pri 100 kg in notira na naši borzi od din 48-— do din 52-— za 100 kg bukovega vilanega oglja. Znatno manj se producira bukove scanelle, ker je izvoz precej omejen.

Kar se tiče izvoza, bi bilo omeniti predvsem znatna povpraševanja italijanskih kupcev zlasti za tombante blage in tudi za tesane trame predvsem debelejših dimenzij. Izvoz v Italijo je odvisen od uvoznih licenc, ki se bodo poseben v smislu zadnjega trgovinskega dogovora med Italijo in našo državo izdajale v večjem obsegu kot doslej. Isto velja za našega drugega največjega odjemalca — Nemčijo, ki bo dajala več uvoznih deviznih dovoljenj za naš les. Nasprotno pa je izvoz našega lesa v Levanto skoraj povsem izostal, pač zaradi transportnih težkoč na eni strani, na drugi strani pa zaradi padca cen. Naš izvoz lesa je v glavnem obračunavan s klirin-dom.

Na ljubljanski borzi je bil zadnji teden živahniji promet; zaključeno je bilo 57 vagonov v vrednosti din 424.148-—, od česar odpade 24 vagonov na trame, 15 vagonov na hlode, 13 vagonov na deske, ostanek pa na čreslo (lubje), plohe, remeljne in količe. V zadnjem času je na ljubljanski borzi zelo veliko povpraševanje po suhih ječmah za izvoz (potrebuje se več vagonov), dalje smrekovo lubje, zdrobljeno, suho, za izvoz tudi v neomejeni količini, za takojšnjo in za sukcesivno dobavo. Prav tako je močno povpraševanje po bukovih drvih, lepo očiščenih tudi za izvoz, v vsaki količini za takojšnjo in postopno dobavo z navedbo cene in sicer »prosto« franko

vagon Podbrdo ali Postojna, ali pa katera koli postaja na naši meji proti Italiji. Končno se zadnje čase nemške državne železnice zelo interesirajo za naše železniške pragove, in sicer za hrastove, pa seveda v nemških dimenzijah. Ponudbe je staviti v vsaki množini za takojšnjo in za sukcesivno dobavo.

Žito

Tendenca za žito in mlevske izdelke je bila ves čas trdna, oziroma zadnji teden zelo trdna, cene pa stalne, oziroma čvrste zlasti za pšenico, koruzo in ječmen.

V oktobru je bil na ljubljanski borzi zlasti živahen promet s pšenico, katere je bilo zaključeno 71 in ½ vagona v skupni vrednosti din 1.140.950-—; koruze je bilo zaključeno 3 vagone v vrednosti nad 31.000 dinarjev. V oktobru se

je podražila koruza za din 9-—, umetno sušena koruza za 7, južno banatska pšenica za 4, gornjebaška za 6, rž za 2-50, ječmen za 13, oves za 7-50 dinarjev, moka vseh vrst pa za din 10-— pri 100 kg. Celotno aida se je podražila za 6-50 dinarjev, dočim so otrobi notirali povsem nespremenjeno na bazi starih notic.

Znana odredba, da se morajo vse večje občine, zlasti mestne, čimprej zadostno oskrbeti z živilom, predvsem z žitom, je povzročila, da cena žitu, t. j. v prvi vrsti pšenici, ječmenu, ovsu in koruzi stalno raste, dočim pa je na drugi strani tudi zelo veliko povpraševanje po tem blagu s strani inozemskih kupcev oziroma potrošnih držav. Tako izgleda, da bodo že sedanje cene, ki so daleč nad svetovno pariteto, še bolj poskočile. Začetkom novembra t. l. so v resnici tečaj postali še čvrstejši, pšenica je danes notirala že nad 180 dinarjev, stara koruza že nad 180 dinarjev, a nova umetno sušena nad 130 dinarjev za 100 kg, kar je vsekakor rekorden dvig v tako kratkem času. Pa s tem trenutna hausse še vedno ni zaključena in napoveduje se še nadaljnji dvig cen predvsem zbog tega, ker blaga že ni več mogoče dobiti po teh enormno visokih dnevnih cenah. To je velika nevarnost zlasti za naše pasivne kraje, ki so takorekoč dobesedno navezani na dnevni uvoz in dovoz žita ter moke, zaradi česar gledajo naši žitni trgovci z veliko skrbjo na bodoči razvoj žitne trgovine pri nas.

Bilanca letošnjega beograjskega jesenskega velesejma

Zaradi vojnih dogodkov je bil beograjski jesenski velesejem najprej odložen. Ker pa se je 68% prijavljenih razstavljalcev izjavilo za prireditev velesejma, je bil ta prirejen v dneh od 14. do 23. oktobra.

Skupno je bilo na letošnjem jesenskem velesejmu 512 razstavljalcev proti 883 v jeseni 1937, 910 v jeseni 1938 in 375 spomladi 1939. Letos je bilo število razstavljalcev iz tujih držav večje ko število domačih razstavljalcev. Spomladi lani in jeseni 1937 je bilo stanje ravno nasprotno, kakor kaže naslednja tabela:

leto	domačih tujih razstavljalcev
jeseni 1937	484 399
jeseni 1938	239 671
jeseni 1939	223 289

Tuji razstavljalci so bili iz 13 držav, od katerih ima šest držav lastne paviljone, in sicer: Nemčija, Italija, Romunija, Turčija, Mad-

žarska in Češko-Moravska. Ostali so bili iz naslednjih sedmih držav: Združene države Sev. Amerike, Francije, Danske, Švice, Anglije, Švedske in Bolgarske. Iz vseh teh držav je bil več ko en razstavljalcev.

Uspeh vsakega velesejma se more presoditi po površini, ki je bila vzeta v zakup. Letos je znašala ta 21.715 m² proti 21.770 m² v jeseni lani in 17.280 kvadratnih metrov spomladi t. l.

V okviru jesenskega velesejma so se priredile tri posebne razstave, ki so doživele zelo dober odmev. To so bile: kolektivna radijska razstava, ki jo je organiziral Radio-klub s sodelovanjem svetovne radijske industrije, sejem knjig in sejem slik.

Število obiskovalcev velesejma je znašalo 130.000 proti 240.000 v jeseni 1937 in 180.000 v jeseni lanskega leta ter 60.000 spomladi letos.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 9. novembra ponudbe za dobavo smrekove skorje ter raznega zapiralnega materiala.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 14. novembra ponudbe za dobavo brodskega kabla, zvoncev, bakrene pločevine, žice, britev, lanene jadrenine, gumbov za tapetnike, smrkovega platna, steklenega papirja, papirja za poliranje, kavčuka v ploščah, vulkan-fibra, admiralskega sidra, raznega orodja; 15. novembra razne pločevine, šamotne opeke, šamota v prahu. Dne 13. novembra bo licitacija za dobavo raznih profilov iz jekla.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 15. novembra ponudbe za dobavo bukovih hlodov; dne 22. novembra hrastovih hlodov, jelovega in hrastovega jamskega lesa, ščetk iz žice, tesarskih svinčnikov, kladiv, klešč, pil ter električnih žarnic; do 29. novembra jelovega jamskega lesa.

Artilejskega tehnični zavod Lepe-tane sprejema do 6. novembra ponudbe za dobavo raznih kislin, lužil, sode, tinktur, naftalina, parafina, salmijaka; 14. novembra raznega platna in raznega vrvarskega blaga; 17. novembra ročnih vijakov, postavljajcev, ameriškega

strugala, pil za kovino ter zaščitnih očal.

Centralna direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 10. novembra ponudbe za dobavo naprave za avtomatsko izključenje akumulatorske baterije ter raznih ročnih svedrov.

Mornarska komanda v Šibeniku sprejema do 10. novembra ponudbe za dobavo raznih barv in slikarskega materiala; 15. novembra čolna za mornarico s priborom.

LICITACIJE

Dne 13. novembra bo pri ekonom. oddelku gen. direkcije državnih železnic v Beogradu licitacija za dobavo električnih svetilk; 18. novembra orodnega jekla.

Dne 14. novembra bo v materialnem oddelku štaba zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo risarskega papirja.

Dne 14. novembra bo pri bano-vinski bolnici donavske banovine v Veliki Kikindi licitacija za dobavo razne posteljnine in telesnega perila; v primeru neuspele prve licitacije bo druga dne 24. in tretja dne 30. novembra t. l.

Dne 23. novembra bo pri direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za dobavo 123 dežnih ogrinjaj.

PRODAJA

Dne 18. novembra bo pri direkciji šum brodske imovne občine v Vinkovcih licitacija za prodajo raznega lesa.

Bolniška blagajna Trgovskega bolniškega in podpornega društva

v Ljubljani, Gajeva 5, se preseli v palačo banke Slavije, Tyrševa cesta 5, I. nadstropje. V novih prostorih uraduje od torka dne 7. novembra dalje. Istotja se preseli tudi g. šef-zdravnik bolniške blagajne TBPD dr. Janez Schrott, ki bo ordiniral v novih ord. prostorih od torka dne 7. novembra 1939 dalje.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Naše terjatve proti Nemčiji močno nazadovale

Naše terjatve proti Nemčiji so se znižale za 3,5 milijona RM, da znašajo le še 6,5 milijona. Turčija je ves svoj dolg poravnala in sedaj dolgujemo že mi Turčiji 0,9 milijona din. Gibanje tečajev kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:

	31. X.	22. X.
Bolgarska din	1,16	0,98
Madžarska din	21,76	25,06
Nemčija RM	6,57	10,07
Ceško-Moravska Kč	46,33	45,07
Slovaška Kč	3,77	4,42
Spanija pezeta	2,93	2,93

Pasivni kliringi:

	1.42	1.42
Belgija belg	1,42	1,42
Bolgarska din	1,80	1,81
Italija din	118,51	136,13
Poljska din	26,89	26,89
Romunija din	33,74	31,96
Švica šv. fr.	0,59	0,70
Turčija din	0,98	—

Nova tujskoprometna postojanka na Pohorju

Mariborski Sokol je že več let zbiral sredstva za zgraditev planinskega doma na Pohorju. Letos se je spomladi začelo graditi in sedaj je ponosna enonadstropna stavba gotova. Slavnostna otvoritev doma bo prihodnjo nedeljo, dne 12. t. m. ob 11. uri. Stavba stoji na vzhodnem delu Pohorja in je dobro pristopna z raznih strani. V planinskem domu je nameščenih 67 postelj, prostora pa je na skupnih ležiščih za precejšnje število turistov. Podstrešje je popolnoma izrabljeno za prenočišče. Postojanka, ki je velikega pomena za naš turizem, bo vse leto oskrbovana in je lepo, okusno in praktično opremljena. Planinski dom ima lastni vodovod in tudi lastno elektrarno, ki jo goni bližnji potok s precejšnjim padcem. Stroški so precejšnji, vendar se bodo kmalu amortizirali. Prijatelji Sokolstva so prispevali znatne vsote in s tem omogočili zamisel, ki zasluži tudi z gospodarskega stališča Maribora in okolice vse priznanje.

Dohodki carinarnice

v Mariboru se zaradi vojne v mesecu oktobru niso mnogo zmanjšali in ne zaostajajo dosti za dohodki v istem mesecu prejšnjih let. V septembru je bil uvoz pač znatno manjši, kar se je seveda pokazalo tudi pri dohodkih carinarnice. Potem pa so se razmere kmalu zboljšale in sedaj je pošiljanje blaga zopet neprimerno boljše. Glavna carinarnica je imela v preteklem mesecu vsega sku-

paj dohodkov 8.276.083,75 dinarjev. Na uvoz odpade od tega zneska 8.220.520,25, na izvoz pa le 55.563,50 dinarjev. Na ime depozitov je bilo v oktobru plačanih 1.118.606 dinarjev.

Nemška trgovina bo padla za polovico

Zaradi vojne, ki se vodi med Nemčijo na eni ter Francijo in Anglijo na drugi strani, se splošno misli, da bo zunanja trgovina vseh treh držav močno nazadovala. Zlasti se pričakuje, da bo nazadovala nemška zunanja trgovina. Nekateri mislijo celo, da bo padla za polovico. Glavni vzrok za padec nemške trgovine je v angleško-francoski blokadi, ki je onemogočila skoraj vsako nemško trgovino z državami Južne Amerike, kamor je šlo dosedaj okoli

23% vsega nemškega izvoza ter 30% nemškega uvoza.

Padec angleške trgovine

Statistika angleške zunanje trgovine za prvi vojni mesec, t. j. september izkazuje skupni uvoz v vrednosti 499 milijona funtov šterlingov ali za 33% pod lansko višino. V svetovni vojni je padel uvoz prvi mesec le za 24%.

Največji padec je zadel uvoz živil in tobaka (39%), surovin (25%) in gotovih izdelkov (30%).

Izvoz je v septembru dosegel 231 milijona funtov šterlingov ali za 42% manj ko lani. Proti prvemu vojnemu mesecu v l. 1914. pa je to še ugodno, ker je takrat znašal padec 45%. Te številke smatrajo v Angliji kot zadovoljive in v skladu s prehodom na vojno gospodarstvo.

Motorizirajte poštno dostavo!

Poštne pakete se v Mariboru še vedno prevažajo s konjsko vprego

Reči moramo, da je v obmejnem Mariboru zadnja leta v javnih napravah marsikaj krenilo na bolje. Zlasti prednjači v tem oziru mestna občina, ki kaže mnogo smisla za modernizacijo mestne uprave. Nikakor pa to ne velja za državno upravo in menda najmanj za pošto, ki se, kakor vse kaže, kar ne more uživeti v nove razmere, v katerih živimo po vojni. To se zlasti vidi pri dostavljanju poštinih pošiljk. V naprednejših državah dandanes tudi na deželi ne najdeš večjih krajev, kjer ne bi prevajali pošto z avtomobili. Tudi Ljubljana se je že pred leti v tem pogledu modernizirala in poštna dostava s konjsko vprego je že zdavnaj zginila z ulic. Le Maribor se še vedno postavlja s predpotopnim vozom, ki ga z glasnim peketom vlačijo po ulicah trudne konjske noge.

Združjenje trgovcev in tudi drugi gospodarski krogi so že opetovano zahtevali, naj se že vendar tudi v naši obdravski prestolnici motorizira prevažanje paketne pošte, pa doslej se zadeva še ni premaknila z mrtve točke. Večkrat so že romale vloge na poštno ravnanstvo v Ljubljani in na ministrstvo v Beogradu, a vse zaman. Konjska vprega kar ne more zginiti z ulic. Starinski način prevažanja poštinih zavrtkov med glavno in kolodvorsko pošto ter odvažanje paketov s poštne urada Maribor 3 in končno dostava pošiljk strankam napravljajo skrajno neugoden vtis. Staromodno vozilo pasira vsak dan parkrat najbolj obljudene ulice, med njimi tudi Gosposko ulico, takorekoč središče gospodarskega življenja Maribora, ki je sicer zaprta za vsa druga vozila. Sredi te ulice stoji hotel »Zamorec«, eno najvažnejših prenočišč v Mariboru, ki je pri tujcih zelo priljubljen baš zaradi svoje mirne in centralne lege. Kolikokrat se pripeti, da se morajo avtomobili in vozovi, ki so pripeljali goste do hotela, umakniti, marsikdaj deloma celo na pločnik, samo zato, da more mimo njih poštni voz s konjsko vprego. Gostje se pritožujejo, da jih konjski peket in ropotanje starega lesenega voza po tlaku motita v počitku, zlasti pozno zvečer in v zgodnjih jutranjih urah.

Nesodobno prevažanje pošte po

Mariboru ne dela časti mestu, poleg tega pa je še ovira za tujski promet. Kaj pomenja tujski promet za Maribor, ne bomo na tem mestu razglabljali, saj je bilo o tem že tudi v našem listu toliko govora. Na motoriziranju poštne dostave pa je tudi naše gospodarsko življenje zelo interesirano, v prvi vrsti trgovina, kateri ni vseeno, kako hitro se dostavljajo poštne pakete.

Kolikor nam je znano, sta bila še lani pri poštne ravnanstvu v Ljubljani na razpolago dva poštna avtomobila, niso pa mogli enega dodeliti Mariboru, ker ni bilo kredita za vzdrževanje in gorivo. En voz so morali dodeliti glavni pošti v Ljubljani, ker je en avtomobil zdobil vlak v Rožni dolini, v garaži pa baje še vedno stoji drugi poštni avtomobil, večinoma brez uporabe.

Zato bodo gospodarski krogi, kakor čujemo, ponovno pokrenili akcijo, da Maribor vendar že enkrat dobi prepotrebni poštni avtomobil za prevažanje paketov. To vozilo bo opravilo svoje delo v mnogo krajšem času. Pogoj za obratovanje z avtomobilom pa je seveda, da dá poštna uprava na razpolago potrebne zneske za vzdrževanje, ki si jih bo na drugi strani prihranila s tem, da odpadajo stroški za vzdrževanje konja in starega voza.

Zunanja trgovina

Narodna banka je izplačala dne 4. novembra klirinške nakaznice po kliringu z Madžarsko do št. 2196 z dne 12. septembra, po kliringu s Češko-Moravsko pa do št. 9697 z dne 23. septembra 1939.

Izvoz dalmatinskega vina v zadnjih dnevih stalno napreduje. Tako je bilo naloženih v splitskem pristanišču 700 hl vina, od katerih je šlo 150 v Češko-Moravsko, vse drugo vino pa v Slovenijo.

Nemci v Turčiji so začeli opuščati svoje trgovine in podjetja v Turčiji, ker nemško-turška trgovinska pogodba, ki je pred kratkim potekala, najbrže ne bo več obnovljena.

V Sofiji je bila podpisana bolgarsko-italijanska trgovinska pogodba. Na francoskih železnicah je bil odpravljen prvi razred, ker mora železnica varčevati. Prvi razred pa se, kakor znano, ne rentira.

Iz Francije se je izvozilo v septembru valjanega in surovega jekla 1200 ton proti 14.000 tonam v septembru 1938.

Angleškemu parlamentu je bil predložen zakonski načrt, po katerem more dovoljevati angleški patentni urad izkoriščanje nemških patentov, vzorcev in licenc ter zaščitnih znakov ne samo za čas vojne, temveč tudi za daljšo dobo.

Britanska vlada je zopet začela v večjem obsegu dajati dovoljenja za izvoz premoga v skandinavске države.

V Angliji uvedejo s 15. novembrom karte za surovo maslo in sla-

nino. Drugih kart za živila zaenkrat ne mislijo uvesti.

Irska vlada je prepovedala izvoz surovega masla.

Argentinska vlada je uvedla kontrolo nad pšenico, da bi se preprečilo preveliko kopičenje pšenice in s tem spekulativni dvigi cen. Amerikanci so začeli kupovati v Angliji večje količine kositra, ker ima ta v USA mnogo večjo ceno kakor pa v Angliji.

V ameriških avtomobilskih tvornicah so začeli stavkati delavci. Dosedaj stavka okoli 35.000 delavcev.

Doma in po svetu

V kabinetu predsednika vlade Cvetkovića je bila konferenca ministrov in predsedništva JRZ. Na konferenci so razpravljali o občinskih volitvah ter o reviziji občinskega zakona. Po konferenci je bilo novinarjem izjavljeno, da se bodo vršile občinske volitve po novem občinskem volilnem zakonu, ki bo določal tajne volitve.

Kmetijski minister dr. Čubrilo-vić je napovedal na shodu v Tuzli, da bo vlada objavila v najkrajšem času nova zakona o skupščinskih in občinskih volitvah. Oba zakona bosta določala tajno glasovanje, da bo narod mogel svobodno izvoliti svoje zastopnike.

Glasilo kočevskih Nemcev piše, da bodo ostali kočevski Nemci v Sloveniji, ker ni bila na odločilnem mestu izrečena še nobena beseda o preselitvi kočevskih Nemcev v Nemčijo. Preselitev pa je tudi nepotrebna, ker morejo kočevski Nemci v Sloveniji častno in dostojno živeti.

Vodja demokratov dr. Boža Marković je dejal v nekem govoru, da so neresnične vse vesti, kakor da bi bila demokratska stranka povabljena, da sodeluje pri delu za sklenitev sporazuma. Tudi nobena druga stranka združene opozicije da ni dobila takšnega vabila.

Glasilo bosenskih muslimanov Sarajevska »Muslimanska svijest« piše, da vsi muslimani Bosne in Hercegovine brez razlike zahtevajo, da ostaneta Bosna in Hercegovina avtonomni.

Radikali v Črni gori so se izjavili za politiko sporazuma in bodo glasovali pri senatnih volitvah za listo JRZ.

Upokojeni so v trgovinskem ministrstvu: načelnik splošnega oddelka Momčilo Bojić, načelnik oddelka za obrt in industrijo dr. Milan Lazarević in upravnik oddelka za tujski promet Jakov Grgašević. Nadalje je upokojen Velimir Bujić, načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo pri banski upravi v Novem Sadu.

Je bil upokojen ravnatelj novomeške gimnazije g. Vagaja.

Razrešen je bil dolžnosti prvega podpredsednika Rdečega križa drž. svetnik v p. Svetozar Tomić, na njegovo mesto pa je bil imenovan univ. prof. dr. Ivan Djaja v Beogradu.

Železniška direkcija v Subotici se je morala kljub vsem protestom gospodarskih organizacij preseliti v Beograd, sedaj pa se bo morala preseliti v Novi Sad, čeprav tu za uradnike direkcije primanjkuje stanovanj. Mestna občina je zato odpovedala stanovanja vsem banknim uradnikom v svojih stanovanjskih hišah, da se bodo mogli tu nastaniti uradniki železniške direkcije. V Subotici pa so prazna stanovanja.

Število telefonskih pogovorov se je po uveljavljenju nove tarife za lokalne pogovore močno znižalo.

V Jakopičevem paviljonu v Ljubljani je bila v nedeljo slovesno odprta umetnostna razstava likovnih umetnic iz Ljubljane, Zagreba, Beograda in Sušaka.

»Osservatore Romano« poroča, da je polovica Varšave izravnanja z zemljo. Zaradi zračnega bombardiranja je bil razdejan vodovod. Še vedno je v mestu polno ranjenih, a primanjkuje zdravnikov. Zaradi nevarnosti okuženja se razpravlja o evakuaciji mesta.

Ameriško ladjo »City of Flint«, ki je prišla v norveško pristanišče pod nemško zastavo, so norveške oblasti izpustile ter jo oddale zopet ameriški posadki, nemško posadko pa so internirale.

Ameriški listi so objavili številne uvodnike po sprejetju zakona o dovolitvi izvoza orožja. Nekateri listi poudarjajo, da pomeni sprejem tega zakona prvi korak h končni zmagi zaveznikov. Amerika pa bo ostala še nadalje nevtralna. Samo en človek bi mogel potegniti Ameriko v vojno, in ta je kancelar Adolf Hitler.

Nemški odpravnik poslov v Oslu je dobil od svoje vlade nalog, da protestira proti postopanju norveških oblasti v zadevi ladje »City of Flint«.

Norveška vlada je zavrnila protest Nemčije zaradi svojega postopka z ladjo »City of Flint«.

Maršal Göring pride v torek v Rim. Iz Nemčije pa se ta rimska vest še ne potrjuje.

Nemška vlada je začela izseljevati vse Poljake iz Gdinje in Pomorjanskega. Na njih mesto pridejo baltički Nemci. Zide naseljuje Nemčija ob ruski meji. Dosedaj je bilo preseljenih tja že okoli 30 tisoč Židov, večinoma iz Slezije in okolice Lodza.

Anglija pripravlja belo knjigo o razmerah v nemških koncentracijskih taboriščih ter o postopanju s političnimi nasprotniki nar. socialistov v Nemčiji.

Angleška vlada je izdala za ustanovitev novih in razširjenje starih tovarn za orožje in municijo 110 milijonov funtov (okoli 24 milijard dinarjev).

Francozi in Angleži poročajo, da so sestrelli več nemških letal.

Velika Britanija je zaplenila v osmih tednih vojne 400.000 ton, Francija pa 150.000 ton za Nemčijo namenjenega blaga. Samo Angleži so zaplenili 87.540 ton tekočega goriva.

Avstralija bo dobavila Angliji v sedanji vojni blaga v vrednosti 100 milijonov funtov.

Nizam v Hajdarabadu je daroval Angliji 100.000 funtov, ki naj se uporabijo za finansiranje zrakovplovstva.

Sovjetski vrhovni svet je zaključil svoje zasedanje s sejo, na kateri je bila slovesno proglašena pripojitev zapadne Bele Rusije in zapadne Ukrajine k Sovjetski uniji.

Agencija »Reuters« javlja, da se sedaj v Angliji v enem tednu izdelava toliko vojne opreme ko v prejšnji vojni v vsem letu. Kompletna oprema za vojaka je gotova v 36 urah.

Svetovna razstava v Newyorku je bila zaprta.

Mednarodni borzni indeks

Gibanje tečajev je bilo pretekli teden na velikih svetovnih borzah zelo neenotno, kakor kažejo naslednje številke (indeks koncem l. 1927 = 100 %):

	26. 8.	21. 10.	28. 10.
London	57'2	58'3	59'4
Pariz	48'4	48'3	49'6
Berlin	47'9	47'0	46'7
Bruselj	29'8	24'8	25'0
Amsterdam	45'0	41'6	42'7
Milan	140'4	170'4	176'5
Curih	50'4	47'5	47'5
Stockholm	23'7	21'6	22'0
New York	75'4	83'9	83'7
Med. indeks	57'6	60'4	61'5

Mlečni trg

Zadnji »Mlekarski list« poroča, da je trajalo še ves oktober mrtvilo v trgovini z mlekom in mlečnimi proizvodi. Zlasti slaba je bila kupčija z maslom vseh vrst. Splošno se je opazilo, da je konsum padel. Za november se napoveduje zboljšanje, ker se bo proizvodnja zmanjšala in s tem tudi ponudba. Nobenega upanja ni, da bi se konsum povečal, a se tudi ne bo več zmanjšal, ker je že padel na najnižjo točko.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 1. novembra objavlja: Tolmačenja členov 1., 4., 9. in 12. uredbe o podpori rodbinam oseb, poklicanih v vojaško službo — Navodilo glede kopičenja blaga po uredbi o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije — Odločbo o odkupnih cenah oljnatega semenalnine 1940 — Pojasnilo o zviševanju cen zdravil — Prodajno ceno dehidriranega špirta — Drugo emisijo rednih poštinih znamk s sliko Nj. Vel. kralja Petra II. — Odredbo o sestavitvi izpitne komisije za mojstrske izpite pri Zbornici za TOI za stroki izdelovalcev ortopedskih predmetov in bandažistov.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Pozor trgovci!

tudi razno drugo damsko konfekcijo izdeluje na veliko

F.I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

Damske in otroške predpasnike iz klota krefona, ripsa in batista kakor